

בעקבות הוויכוח

באכזבה: עלינו לזכור שלא הכל בידינו ואין ביכולתנו להשתלט על הטבע ותהפוכותיו ותלויים אנו על הרוב בחסדי שמים. אין זה בידינו למנוע שגידול השחת, בשלב ההבשלה, לא יותקף ע"י כל מיני מזיקים ומחלות; לעיתים קרובות הבקיה „נחנקת" ע"י הדגן; עונת קציר השחת חלה באפריל ולא חתמנו על חוזה עם רבוננו של עולם שלא יביא עלינו את החמסין השורף כל הטוב שבשחת או שיסגור את ארובות השמים ולא ימטיר גשם „נדבות" על השחת שנערמה לערי מות או שעדיין פזורה באומנים ובגלים. וגם המכבש המודרני אינו מטיב עם השחת, אלא להפך — „טוחן" בצמחי הקטנית את העלים לאבק וכובש למעשה כמעט את הגבעולים בל-בד. כל הטיפול המורכב בשחת זו, המבנים הגדור לים לאחסנה — גם זה עולה בדולרים.

ועכשיו אגע קצת גם בתחמיץ ובמרעה הזרוע. מספרים על הישגים חשובים בשטחים אלה, אולם מדברים אך מעט על הכשלונות. הנה בנו במשקים רבים (גם מושביים) מיכלים לתחמיץ לפי כל החוקים וההוראות; רכשנו גם את כל הכלים להתקנת התחמיץ, ובכל זאת התוצאות לא השביעו רצון כלל וכלל והתיאשנו; המבנים עומדים ריקים והכלים הוצאו למכירה. המרעה הזרוע קסם לנו, כיוון שציפינו שהוא יקל עלינו את עומס העבודה בייצור המספוא; תיארונו לעצמנו שניפטר מהזריעה, הקציר וההובלה של המספוא, ודי יהיה בפתחת שער החצר והבהמות תאספנה את מונון ב„עבודה עצמית". הרבה חברים במושבים קיוו לראות ברכה רבה בהספקת המספוא ע"י המרעה. אולם התלהבות לא האריכה ימים. נתברר שהאספסת, הצמת החשוב ביותר שבמרעה, מחזיקה מעמד כל עוד אין דורכים עליה, ואם תעדר רועה בשטח הרי היא נעלמת חיש מהר ונשארים רק הרודוס והפספולון; טעמו של הרודוס לא יערב להן לפרות ויש הכרה, על הרוב, לקצור אותן, לייבשו ולהובילן לאיבוס. אבל גם בשחת של רודוס אין הפרות רור צות ביותר, ובסופו של דבר משמש מספוא זה כרפד. הפספולון מתחיל בצמיחה רק ביולי, וב-

בחוברות האחרונות של „משק הבקר והחלב" התעורר ויכוח בשאלת תזונת בקר החלב. אף אני רוצה להביע דעה, כפי הבנתי האלמנטארי רית, מבלי לזלזל בדעותיהם של המומחים המ' לווים אותנו בדרכנו ואשר חלקם בהצלחת הענף אינו קטן. כל הזכר ומכיר את התפתחות גידול הבקר בארצנו יודע לכבד ולהעריך את אלה שהקדישו הרבה מזמנם ומרצם לקידומו של הענף; כי בעזרתם הגענו למה שהגענו ואין אנו בין המפגרים בעולם בענף גידול הבקר. ובכל זאת קשה להשלים לפעמים עם דעות החורגות מהמציאות, וכשמציעים דברים שאינם מתאימים לתנאינו.

כחקלאי היושב בתחומי הכפר שלו ואינו מת-מצא בדיק בנעשה במקצוע ההזנה במשקי הא-רץ בכלל, אדון בשאלות שנתעוררו משתי נק' דות ראיה: בריאות הבקר ודרישות הפיסיולו-גיות שלו מחד והרנטאביליות של הענף; אמנם הא בהא תליא, אולם אין להגזים להכא או להתם. ה' אוריאל לוי וה' ח. שור רואים במסקנות ה' עצמון להגיע ל-50% של מ"מ במנה נסיגה מסוכנת שצריך כאילו להתריע עליה בקריאת „הצילו"! לי לא מובן „למה רגשו". האם ה' יעקב חדש בענף זה ולא ידוע לו על כל העבר ולא נהירה לו הדרך, בה הגענו עד הלום? לדעתי גישתו היא מציאותית יותר, כי הרי גם המספוא הגס אינו „מן" היורד מהשמים, ואין לשכוח שכאילו הגשתו לפרה היא הטיפול היחיד ב' יש לזרוע, לזבל, לקצור, לאסוף, להוביל, לאחסן וכו', ולכך דרושים גם כלים מתאימים. אין ייצור המספוא במשקינו משימה פשוטה וק-לה כל עיקר, ולא ייפלא איפוא שמתעוררת הבעיה מה עדיף, מה נוח יותר, ביחוד כשהתמורה עבור ליטר החלב שמקבל היצרן אינה מספקת בשום פנים. מתוך שיקולים אלה יכול להתעורר הספק אם המספוא הגס מצדיק עצמו בכל המק-רים.

אמנם, מתאמצים בכל השנים לייצר שחת טובה, ובמושב התנאים לכך אף נוחים יותר, ובכל זאת ברוב המקרים מסתיים מאמץ זה

החלב, נחפש דרכים להוזלת הייצור; ובמידה ידועה ניתן לקדם זאת ע"י ביצוע ההזנה ביחידת מזון זולה יותר, כלומר — ע"י הגדלת חלקו של המ"מ במנה. אני מסכים בדרך כלל לדעתו של הח' יעקב, ואם כי אין הוא מכתת רגליו כבעבר ממשק למשק, הרי מסתבר שידוע לו למדי כל הנעשה במשקיניו וגישתו לענינים — כאילו היה אתנו וחי בתוכנו.

בסיכום דברי: אינני שולל את ייצור המספוא הגס במשקיניו, ויכול אני להצביע על גידולים שאפשר להתברך בהם ומן הראוי לנצלם עד גבול האפשרות; אזכיר לדוגמה את סלק המספוא שיבוליו הרגילים נעים בשנים האחרונות סביב 20 טון לדונם; כן מובן שיש הכרח להגיש לפרותינו מכסה מסוימת של מספוא גס כדי לא להרעיבן ולא להזיגן במנות גדושות של מזון מרוכז, כפי שמרשים לעצמם לעשות החלבנים שבקירבת הערים; אולם אין צורך להפריז ול- עורר חששות שצמצום מה של מנת המספוא הגס ולעומת זה הגשת מזון מרוכז בשיעור רב יותר עלולים לפגוע קשה בענף. נדאג למנה מאוזנת מבחינת צירוף סוגי המספוא השונים, אולם אל לנו להסיח את דעתנו גם מהחשוב, מהבעיה הכלכלית בכללותה, והכל יבוא על מקומו בשלום.

מ. מונק

נהלל

אוקטובר הוא עובר למצב של תרדמה. נוסף על כל זאת — צורכים גידולים אלה הרבה מים, ולכן ספק גדול הוא אם כדאי להקצות שטחי של- חין לזריעת מרעה. יש להניח שגידולים עונתיים מגיבים יבולים גבוהים יותר — ביחידות מזון — מאשר המרעה.

בוויכוח זה נגעו גם בבעיה רגישת מאוד: המזון המרוכז „בולע" דולרים, הנחוצים לנו לקליטת עליה, לביטחון וכו', ולחטא ייחשב לנו שאנו, הבוקרים, נהיה בין הנהנים מהכספים האלה, הנתרמים למטרות הנ"ל. אין אני חושב שהח' א. ל. שנהירין לו ודאי עניני הכלכלה שלנו, אינו מתמצא בפרשה שלפניו; הרי גם הוא יודע שדונם שחת (בעלת טיב מפקפק) מגיב מ-300 עד 500 ק"ג, לעומת זה דונם שעורה מגיב לא פחות מ-200 ק"ג גרגרים, ודונם גרגרים בשלחין — 500 ק"ג ואף למעלה מזה; וכל זה בפחות הוצאות בדולרים מכפי שזה דרוש בגיי דולי מספוא אחרים. ולמה איפוא לאיים עלינו במפלצת בזבוז הדולרים ולתאר את הדברים בצנרה כזו שהמספוא הגס כאילו כולו על טהרת תוצרת המשק והגרגרים, וכל התצרוכת במזון מרוכז היא מהיבוא? אין תיאור זה מתאים למציאות ואין להפריז בכך.

אין אנו מוכנים לוותר על גידול והחזקת בקר לחלב, ואם אין אפשרות להעלות את מחיר

יעילות ניצול המזון — תכונה תורשתית?

עבודות מחקר שהוחל בהן בזמן האחרון בבלטסוויל (ארה"ב) עשויות להוליך לפעולות סלקציה בבקר חלב לגבי תכונת כושר ניצול המזון של הבהמות, כשם שקיימת הסלקציה לגבי תכונות אחרות.

כושר ייצור החלב הוכר מזמן כתכונה תורשתית והוא משמש כאבן בוחן יסודית לסלקציה בתכונות הטיפוח של ימינו. והנה, לפני הנתונים ההקדמיים של המחקר בבלטסוויל, מתקבל על הדעת שגם כושר ניצול המזון מופיע כגורם גנטי והוא נמדד ע"י היחס שבין התנובה בחלב או בשומן לכמות המזון שיצאה לצורך יחידת ייצור מסוימת.

ניתוח הנתונים מהעדר שבתחנה הוכיח שתכונת כושר ניצול המזון היתה עקיבה ויציבה בקרב בנותיו של כל פר ושונה בין קבוצות בנות שמוצאן מפרים שונים. מסתבר מכאן שהפר, יש בכוחו להשפיע על צאצאיו לגבי תכונה זו. ניתוחים סטאטאסטיים נוספים של הנתונים העלו הנחות מבוססות למדי שכושר הייצור מחד וכושר ניצול המזון מאידך מופיעים, במידה מסוימת, כתכונות בלתי תלויות זו בזו מבחינה גנטית.

עד עכשיו נערכו הניסויים לשם בירור הבעיה הנ"ל ב-85 פרות, צאצאי 4 פרים, משך תקופה אחת, ומכיוון שאין להסיק על יסוד חומר זה מסקנות סופיות, הוחלט להרחיב את הניסויים למשך שתי תקופות חליבה וישותפו בהם קבוצות בנות של פרים רבים יותר. הבהמות תוחזקנה בשלוש רמות של תזונה, כדי